

N:o 37.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till ändrad lydelse af 74 § regeringsformen; gifven Stockholms slott den 24 februari 1893.

Under åberopande af bifogade i statsrådet förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning framlägga följande förslag till ändrad lydelse af 74 § regeringsformen.

§ 74.

Från den dag, då rikets krigsmagt eller någon del deraf ställes på krigsfot, vare sig för rikets skyddande från inblandning i krig mellan främmande magter eller för hotande krigsfaras afvärjande eller för utförande af redan uppkommet krig, och intill den dag, då krigsmagten skall återgå till fredsfot, ege Konungen att i den ordning, på det sätt och på de vilkor samt med den skyldighet för staten till ersättning, som bestämmas i särskildt af Konungen och Riksdagen samfaldt stiftad lag, låta af kommuner eller enskilda utfordra förnödenheter och tjänstbarheter, som må vara att i orten tillgå och som erfordras för fyllande af sådane krigsmagtens oundgängliga behof, hvilka icke på annat sätt kunna med tillräcklig skyndsamhet tillgodoses.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet in-
för Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 24 februari 1893,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON.

Departementschefen statsrådet Östergren anförde i underdånighet:

»Behovvet af tidsenliga lagar, genom hvilka rikets krigsmagt vid mobilisering vare sig för rikets skyddande från inblandning i krig mellan främmande magter eller för hotande krigsfaras afvärjande eller för utförande af redan uppkommet krig tillförsäkras det för härens behof erforderliga antal hästar äfvensom möjlighet att genom requisition inom orterna få sådana oundgängliga behof fyllda, hvilka icke kunna med tillräcklig skyndsamhet på annat sätt tillgodoses, torde vara erkändt.

I proposition till 1889 års Riksdag framlade Eders Kongl. Maj:t

för Riksdagen förslag till dylika lagar, men frågan om deras antagande förföll till följd af kamrarnas olika beslut. Andra Kammaren gillade nemligen den af lagutskottet i dess utlåtande i ämnet uttalade åsigt, att lagförslagen icke utan föregående grundlagsändring kunde af Riksdagen antagas, hvaremot inom Första Kammaren en annan mening gjorde sig gällande, enligt hvilken grundlagen ansågs icke lägga hinder i vägen för förslagets antagande.

I syfte att undanröjda de formella betänkligheter, som sålunda inom Riksdagen yppat sig mot antagande af lagar af ifrågavarande slag, och då det ur militär synpunkt ansågs vara af synnerlig vigt, att en mera tidsenlig requisitionsrätt, än den redan i 74 § regeringsformen medgifna, blefve stadgad, aflät Eders Kongl. Maj:t under den 24 januari 1890 till Riksdagen proposition med förslag till ändrad lydelse af nämnda § i regeringsformen.

Detta förslag blef af konstitutionsutskottet tillstyrkt och af Första Kammaren antaget, men förföll till följd af Andra Kammarens afslag.

Uti de vid Eders Kongl. Maj:ts proposition till sistlidet års urtima Riksdag angående förbättrad härordning fogade bilagor är behofvet särskildt af en lag angående hästanskaffning ytterligare framhållet, i hvilket afseende chefen för landtförsvarsdepartementet anfört bland annat, att organisationen af vårt försvarsväsende i sjelfva verket icke kunde anses till fullo genomförd, förrän säkerhet funnes, att det stora antal hästar och fordon, hvilket vore för arméns mobilisering oundgängligen nödvändigt, också i farans stund med minsta möjliga tidsutdrägt stode armén till buds.

Emellertid ansågs förslag till hästanskaffningslag, med hänsyn till den formella behandling, som frågan om utskrifningslagar, på sätt ofvan är nämndt, rönt vid 1889 och 1890 årens riksdagar, icke kunna återupptagas utan föregående grundlagsändring, och dylikt förslag blef förty ej heller för urtima Riksdagen framlagdt.

Med anledning häraf läser det vara nödigt, att förslag till den för utskrifningslagars antagande erforderlig ansedda ändring i grundlagen snarast möjligt åter förelägges Riksdagen; och jag har fördenskull uppgjort samt får härmed för Eders Kongl. Maj:t underdånigst framlägga följande

Förslag till ändrad lydelse af 74 § regeringsformen.

Från den dag, då rikets krigsmagt eller någon del deraf ställes på krigsfot, vare sig för rikets skyddande från inblandning i krig mellan

främmande magter eller för hotande krigsfaras afvärfande eller för utförande af redan uppkommet krig, och intill den dag, då krigsmagten skall återgå till fredsfot, ege Konungen att i den ordning, på det sätt och på de vilkor samt med den skyldighet för staten till ersättning, som bestämmas i särskildt af Konungen och Riksdagen samfäldt stiftad lag, låta af kommuner eller enskilda utfordra förnödenheter och tjänstbarheter, som må vara att i orten tillgå och som erfordras för fyllande af sådane krigsmagtens oundgängliga behof, hvilka icke på annat sätt kunna med tillräcklig skyndsamhet tillgodoses.

I afseende på affattningen af detta förslag anser jag mig böra erinra,

att enligt det för 1890 års Riksdag framlagda förslaget till ändring af sagde paragraf till densamma, sådan den nu lyder, skulle hafva fogats ett tillägg af det innehåll, att, om nödigt funnes, att andra grunder än de i paragrafen angifna blefve fastställda i fråga om anskaffande för krigsbehof af hästar, fordon, födande varor, tillfälligt arbetsbiträde och dylikt, derom skulle gälla hvad af Konungen och Riksdagen samfäldt stadgades;

samt att i särskilda vid konstitutionsutskottets betänkande fogade reservationer äfvensom under öfverläggningen inom Andra Kammaren mot nämnda förslag anmärktes:

dels att, om förslaget antoges, ändring i den i 74 § regeringsformen, sådan den nu lyder, Konungen medgifna requisitionsrätt skulle kunna ske i annan ordning än den för grundlagsändring i allmänhet stadgade, hvadan en fullständig omarbetning af ifrågavarande paragraf vore att föredraga;

dels att ordalydelsen i det föreslagna tillägget — »anskaffande för krigsbehof» — tilläfvventyrs skulle kunna så tolkas, som skulle utskrifning af hästar m. m. kunna ega rum utan att krig uppstått eller stode för dörren;

dels ock att i öfrigt en så beskaffad uppräknig, som den i tillägget gjorda, af de fall, då requisition finge ske, ej vore uttömmande och kunde föranleda nya frågor om grundlagsstridighet, derest icke en prestation otvunget läte hänföra sig under något af de uppräknade fallen.

Vid uppgörande af det nu för Eders Kongl. Maj:t framlagda förslaget har jag å de sålunda framställda anmärkningarne fäst allt det afseende, som synts mig möjligt.

Hvad särskildt angår den sist omförmälda anmärkningen och de

yrkanden, som i sammanhang dermed inom Riksdagen gjordes om ett fullständigt angifvande redan i grundlagen af hvad som finge blifva föremål för requisition, torde — med hänvisning till de förslag till lagar angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsbehof och att till krigsbruk afstå hästar och fordon, hvilka blifvit af chefen för landtförsvarsdepartementet till mig aflemnade och hvilka torde få såsom bilagor (Litt. A och B) åtfölja detta protokoll, — böra erinras att, för att det med dylika lagar afsedda ändamål jemväl skall varda uppnådt, det lärer varda nödigt bereda krigsmagten möjlighet att på dylikt sätt fylla för densamma uppkommande behof af födande varor till människor och kreatur tillhörande hären, bränsle, lägerhalm, qvarter, stallrum, förvaringsrum för materiel och andra effekter, hästar och andra anspann med eller utan fordon och formän, fartyg och båtar med eller utan bemanning äfvensom andra transportmedel, kanaler, slussverk, jernvägar, telegraf- och telefoninrättningar med tillhörande materiel och personal, vägvisare, budbärare, arbetsmanskaf, materialier, verktyg och redskap för tillfälliga för krigsändamål erforderliga väg-, bro-, befästnings- och andra arbeten jemte till sådana arbeten nödig mark, byggnader och verkstäder, stenkol, tåg och trävirke samt andra för utrustning af krigsfartyg erforderliga materialier, vård hos befolkningen för sjuke och sårade människor och hästar, tillhörande krigsmagten, samt undantagsvis jemväl bevärnings- och utrustningspersedlar, läkemedel och förbandsmaterialier äfvensom till biträde vid sjukvården erforderlig personal.

Att i en grundlagsparagraf inrycka en detaljerad uppräknig af förutnämnda olikartade förnödenheter och tjenstbarheter synes mig — oafsedt svårigheten att finna en formulering, som med den för en grundlagsparagraf tillbörliga begränsning förenar nödig fullständighet och tydlighet — icke väl stå tillsammans med den frihet att besluta i detaljfrågor, som lärer böra tillkomma Konung och Riksdag vid stiftande af och möjligen sedermera skeende ändring i de blifvande requisitionslagarne. Om i stället, såsom i det nu framlagda förslaget skett, angifves, att de förnödenheter och tjenstbarheter, som må blifva föremål för requisition, skola vara i orten tillgängliga, för krigsmagtens oundgängliga behof erforderliga samt icke kunna på annat sätt med tillbörlig skyndsamhet anskaffas, så torde detta, sammanställt med hvad den föreslagna nya grundlagsparagrafen i öfrigt innehåller, innefatta betryggande grundlagsgarantier mot requisitionsrättens utsträckning utöfver hvad behofvet oundgängligen kräfver.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag underdånigst, att Eders Kongl. Maj:t måtte i proposition till Riksdagen föreslå, att 74 § regeringsformen må erhålla ofvan angifna ändrade lydelse.»

Statsrådets öfrige ledamöter instämde i hvad föredraganden hemställt; och behagade Hans Maj:t Konungen härtill lemna bifall samt förordna, att till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning skulle affåtas nådig proposition af den lydelse, bil. litt. C till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Carl Boheman.

Bil. Litt. A.

Förslag till

Lag

angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof.

§ 1.

1. Sedan förordnande meddelats om krigsmagtens ställande på krigsfot, vare sig för rikets skyddande från inblandning i krig mellan främmande magter eller för hotande krigsfaras afvärjande eller för utförande af redan uppkommet krig, må från den dag, som af Konungen, efter statsrådets hörande, i allmän kungörelse bestämmes, genom requisition fyllas sådana oundgängliga behof för krigsmagten, hvilka icke med tillräcklig skyndsamhet kunna på annat sätt, såsom från samlade förråd eller genom köp, leveransafstal o. s. v., tillgodoses. Vid krigsmagtens återgång till fredsfot upphör rätt till requisition på grund af denna lag från den dag, som på lika sätt bestämmes och kungöres.

2. Om endast en del af krigsmagten ställes på krigsfot, inskränkes requisitionsrätten till hvad som erfordras för denna del.

3. Hvad enligt requisition utgöres, skall, der ej annorlunda här nedan stadgas, af statsmedel ersättas, i enlighet med de i denna lag intagna bestämmelser.

4. Rätt att göra requisition tillkommer de militära myndigheter, åt hvilka Konungen i den ordning, som i § 13 sägs, sådan rätt meddelar. Requisitionen skall alltid ske genom skriftlig, af reqvirenten undertecknad handling. För hvad enligt requisition blifvit lemnadt eller fullgjordt, skall qvitto gifvas.

§ 2.

1. För requisitions utgörande ansvarar vederbörlig kommun, så framt requisitionen icke, enligt § 4 mom. 2, ställes omedelbart till enskild kommunalmedlem, och må kommun, rörande sättet och ordningen för den behöfliga fördelningen på kommunalmedlemmarne af hvad som

ifrågakommer att inom kommunen genom requisition utgöras, sjelf i laga ordning fatta beslut.

2. Genom requisition må anskaffas eller tagas i anspråk:

a) kvarter för trupper med befäl och vederlikar samt för andra, som äro vid krigsmagten anstälde eller för dess räkning använde; stallrum för hästar och slagtdjur äfvensom plats under tak i befintliga byggnader för materiel och andra effekter;

b) mat i kvarteren för till krigsmagten hörande personal samt foder åt hästar och slagtdjur;

c) fartyg, båtar och andra farkoster, med eller utan bemanning, samt kanaler och slussverk med tillhörande personal och materiel;

d) anspann, med eller utan fordon och formän, jernvägar äfvensom andra transportmedel med tillhörande personal och materiel;

e) telegraf- och telefoninrättningar med tillhörande personal och materiel;

f) vägvisare, budbärare, arbetsmanskap, materialier, verktyg och redskap för tillfälliga för krigsändamål erforderliga väg-, bro-, befästnings- och andra arbeten jemte till sådana arbeten nödig mark samt byggnader och verkstäder;

g) proviant och foder jemväl under andra förhållanden, än de i mom. b) afsedda, äfvensom slagtdjur;

h) bränsle och lägerhalm för trupper i kvarter, läger eller bivack;

i) stenkol äfvensom tåg- och trävirke samt andra för utrustning af krigsfartyg erforderliga materialier;

k) vård hos befolkningen för sjuke och sårade människor och hästar, tillhörande krigsmagten;

l) annat, som kan behöfva undantagsvis genom requisition anskaffas, såsom beväpnings- och utrustningspersedlar, läkemedel och förbandsmaterialier, äfvensom till biträde erforderlig personal.

§ 3.

För åstadkommande af en så vidt möjligt jemn fördelning vid requisitionernas utgörande indelas riket redan i fred, på sätt som af Konungen bestämmes, i requisitionsområden, hvarvid hänsyn tages ej mindre till de särskilda landsdelarnes tillgångar än ock till rikets administrativa indelning samt krigsmagtens förläggning.

Denna indelning skall, då requisitionernas beskaffenhet sådant medgifver, läggas till grund för deras utgörande.

Hvad krigsskådeplatsen angår, eger dock högste befälhafvaren,

utan hinder af denna föreskrift, att i nämnda afseende utfärda nödiga bestämmelser, sedan han erhållit det bemyndigande, som i § 1 mom. 4 omförmäles.

§ 4.

1. Requisition ställes till Konungens befallningshafvande eller behörig under honom lydande administrativ myndighet.

2. Då större skyndsamhet erfordras och requisitionen ändamål eljest skulle förfelas, må requisition ställas till kommunalmyndighet eller, der sådan icke kan genast anträffas, omedelbart till den eller dem, som böra requisitionen fullgöra.

3. Requisition må icke omfatta annat än hvad inom orten finnes att tillgå.

4. Vägrar eller försummar någon att requisition behörigen eller i rätt tid fullgöra, eger administrativ eller kommunal myndighet att använda det tvång, som erfordras för det requirerades uttagande. Kan dröjsmålet medföra våda och är civil myndighet ej när, tillkommer ock militärmyndighet samma rätt, mot ansvar, vid missbruk, efter lag.

§ 5.

1. Qvarter lemnas:
för tågande trupper och militärtransporter,
för till ortens försvar eller eljest derinom förlagda trupper och militära anstalter.

2. Qvarter lemnas i mån af utrymme i tillgängliga hus och byggnader å all egendom såväl i stad som på landet; dock äro invånarne ej skyldige att lemna de rum eller sängar, der de vanligen hafva sitt nattläger.

3. Qvarter för människor, stallrum för hästar och slagtdjur samt, i mån af behof, plats under tak för materiel och andra effekter lemnas utan betalning.

4. Mat, som lemnas i qvarteren, skall vara efter ortens sed och ersättes, likasom i qvarteren lemnadt foder, efter det pris markegångstaxan upptager.

5. I öfrigt lända i fråga om qvarter gällande inqvarteringsordningar och författningar om truppers och persedlars fortskaffande i tillämpliga delar till efterrättelse; skolandet dock, vid behof af trängre inqvartering än i vederbörliga inqvarteringsordningar är föreskrifvet, en hvar af krigsmagten åtnöjas med det utrymme, som kan lemnas.

§ 6.

1. Då i annan ordning, än för kronoskjuts finnes föreskrifvet, anspann med eller utan fordon på requisition lemnas, utgår ersättningen efter kördag, beräknad till högst tolf timmar, med det pris marktgångstaxan bestämmer. Begagnas fordon endast sex timmar eller mindre, utgår ersättningen för half kördag.

2. För färd från bostaden till inställelseplatsen, äfvensom för hemfärden, undfås ingen ersättning, om afståndet understiger en nymil. Uppgår afståndet till en, men understiger två nymil, lemnas därför särskild ersättning med forlön för en fjerdedels kördag, och om afståndet uppgår till två nymil eller derutöfver med forlön för en fjerdedels kördag för hvarje full nymil af detsamma.

3. Forman, som nödgas vara borta från hemmet mer än fyratioåtta timmar, eger utan afdrag på forlönen att på den för honom bestämda farvägen tillgodonjuta enahanda rätt till inqvartering och föda för sig och sina dragare, som om han tillhörde krigsmagten.

4. För den skada eller betydligare försämring, som å djur eller fordon bevisligen uppkommit under begagnandet utan egarens eller formannens förvållande, är egaren berättigad till full ersättning. Tages anspann med eller utan fordon i anspråk för längre tid än fyratioåtta timmar eller för oviss tid eller väglängd, skola hästar, åkdon och seltyg värderas vid inställelsen. Har sådan värdering icke då kunnat ske, bör den så snart som möjligt derefter verkställas.

§ 7.

1. Vid enskild jernväg, som står till krigsmagtens förfogande för fortskaffning af trupper och krigsförnödenheter, vare egaren pliktig att å jernvägens vagnar anordna nödig inredning för dylik fortskaffning.

2. Militärtransporter betalas efter faststald taxa eller de särskilda bestämmelser, som kunna för jernvägen vara gällande. Ersättning för jernväg, som eljest i sin helhet eller till viss del för krigsändamål tages i anspråk likasom för jernvägsmateriel, lemnas i förhållande till den tid, hvarunder jernvägen eller materielen varit egaren afhänd, samt den skada eller betydligare försämring densamma lidit.

3. För kanaler, slussverk, telegraf- och telefoninrättningar, som tagas i anspråk, utgår ersättningen enligt de i mom. 2 anförda grunder.

§ 8.

1. Då tomma eller obegagnade hus och byggnader, skogs- och hagmarker samt öppna, obrukade fält enligt denna lag användas för militära ändamål, lemnas ingen annan ersättning än för derå bevisligen uppkommen skada. För begagnandet af andra byggnader och annan mark lemnas ersättning icke allenast för sådan skada utan äfven för den för innehafvaren deraf förlorade afkastning eller nytta.

2. Efter samma grunder utgår ersättning för fartyg, båtar och andra farkoster.

3. Fartyg, som användas till försänkningar eller likartade ändamål, ersättas till fulla värdet.

§ 9.

Inom krigsskådeplats gäller, i stället för markegångstaxa, särskild taxa, som upprättas af den i § 11 omnämnda kommission och kungöres af vederbörande Konungens befallningshafvande.

Pris å arbete eller varor, som upptagas å taxa för krigsskådeplats, får icke understiga motsvarande pris enligt markegångstaxan.

§ 10.

1. Der vederbörliga taxor icke upptaga pris å requirerade arbeten eller varor, skall hvad som genom requisition utgöres ersättas till fulla värdet efter gångbart pris.

2. För forsling af requirerade varor till aflemningsplats utgår ersättning enligt § 6.

§ 11.

1. För hvarje län äfvensom för Stockholms stad skall finnas en kommission, med åliggande att upprätta taxa för requisitioner inom krigsskådeplats, att pröfva och bestämma fordringsbeloppen för inom länet eller hufvudstaden utgjorda requisitioner, der ersättning för dessa icke utgår efter behörigen fastställda taxor, samt i öfrigt handlägga sådana ärenden, som ega sammanhang med ersättning för utgjorda requisitioner eller för derunder uppkommen skada.

Kommissionen skall bestå af trenne ledamöter, nemligen en leda-

mot, tillika ordförande, vald af vederbörande landsting eller stadsfullmäktige inom sig, en intendenturtjensteman eller officer, utsedd af general- (militär-)befälhafvaren samt en civil tjänsteman, tillika sekreterare, utsedd af Konungens befallningshafvande.

2. Huru ändring i kommissionens beslut må hos Konungen sökas, bestämmes i den ordning som i § 13 säges.

§ 12.

1. Liqvid för fullgjord requisition skall, efter fordringsbeloppets pröfning och godkännande, der så ske kan, erläggas kontant, men, då detta ej låter sig göra, genom en till fordringsegaren stäld, tre månader efter utställandet till betalning förfallen anvisning. Sådan anvisning löper med fem procents ränta från och med den dag, då requisitionen fullgjordes.

2. Sättet och ordningen för fordringsbeloppens pröfning och godkännande, äfvensom hvilka myndigheter ega behörighet att utställa anvisningar, bestämmes uti den ordning § 13 angifver.

3. Anvisning inlöses å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagifves.

§ 13.

De närmare föreskrifter, som för verkställigheten af denna lag blifva erforderliga, utfärdas af Konungen.

§ 14.

Angående skyldighet för enskilde att till krigsbruk afstå hästar och fordon är särskildt stadgad.

Bil. litt. B.

Förslag till

Lag

angående skyldighet för enskilde att till krigsbruk afstå hästar och fordon.

§ 1.

1. Egare af hästar och af fordon äro, med de undantag, mom. 2 af denna paragraf innehåller, skyldige att, när så erfordras, till krigsbruk afstå de samma i den ordning och mot den ersättning, som i denna lag sägs.

2. Befriade från denna skyldighet äro:

a) Konungen och medlemmar af det kongl. huset för det antal hästar och fordon Konungen, för eget och medlemmarnes behof, finner för godt bestämma;

b) personer, tillhörande främmande magters härvarande beskickningar och konsulat, så vida de icke äro svenske undersåtar;

c) embets- och tjänstemän, läkare och veterinärer för de hästar och fordon, hvilka för utöfvandet af deras tjänst eller yrke äro behöfliga;

d) personer, hvilka kontraktsenligt förbundit sig att för truppernas årliga öfningar tillhandahålla hästar samt vid mobilisering öfverlåta dem till kronan, för det antal hästar kontrakten omfatta;

e) personer, med hvilka poststyrelsen uppgjort kontrakt om postbefordran, för det antal hästar, nämnda kontrakt omfattar, jemte nödiga fordon för kontraktets fullgörande;

f) gästgivare och skjutsentreprenörer för egna, till skjutsskyldighetens uppehållande nödiga hästar och fordon.

§ 2.

Det antal hästar, som erfordras för krigsmagtens ställande på krigsfot, hvarmed förstås krigsmagtens mobilisering för upprätthållandet af rikets neutralitet eller för afväjande af hotande krigsfara eller för utförande af redan uppkommet krig, bestämmes af Konungen, särskildt för fastlandet och särskildt för Gotlands län, samt fördelas likaledes af

Konungen på vederbörliga kommuner efter förhållandet mellan antalet hästar öfver tre år inom hvarje kommun och, hvad fastlandets kommuner angår, hela antalet hästar derstädes af sagda ålder samt, hvad kommunerna i Gotlands län angår, hela antalet hästar af enahanda ålder i nämnda län.

Sådan fördelning verkställes hvar femte år.

§ 3.

1. Sedan Konungen förordat om krigsmagtens ställande på krigsfot, skall det åligga hvarje kommun inom riket att å mönstringsställen och tider, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, uppå förslag af vederbörande militärmyndighet, utsättas, hålla till handa det antal hästar, för hvilkas anskaffande kommunen, enligt § 2, skall ansvara.

2. Sker öfvergången till krigsfot icke samtidigt för hela krigsmagten, bestämmes af Konungen, i hvilken ordning skyldigheten för de särskilda kommunerna inträder att till fyllande af krigsmagtens behof af hästar bidra.

§ 4.

1. Inom hvarje kommun skall ofördröjligen efter det Konungen förordnat om krigsmagtens ställande på krigsfot af stads- eller kommunalfullmäktige eller, der sådane icke finnas, å allmän rådstuga eller kommunalstämma utses en särskild nämnd, af fem personer, hvilken inom kommunen uttager de hästar, som, enligt § 3, skola å mönstringsställena tillhandahållas. Vid hästarnes uttagande bör tillses, att den enskilde kommunalmedlemmar derigenom drabbande tunga, så vidt möjligt är, jemnt fördelas, och skola hästar af synnerligen högt värde vid valet förbigås.

2. I fråga om valbarhet till denna nämnd, rätten att afsäga sig ledamotskap i den samma samt vilkoren för nämndens beslutsmässighet gäller i tillämpliga delar, hvad i förordningen om kommunalstyrelse på landet finnes för kommunalnämnd i enahanda afseenden stadgadt.

§ 5.

1. De hästar, som af kommunerna tillhandahållas, skola vara för krigsbruk ^{öf} duglige.

2. Hästarnes duglighet till krigsbruk pröfvas af en mönstrings-

kommission, bestående af tre medlemmar, utsedde, en af militärmyndighet, en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och en af kommunen i den ordning § 4 bestämmer. Mönstringskommissionen biträdes af en veterinär och en protokollsförare, dertill af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnade.

3. Blifva hästar kasserade eller hafva hästar, som enligt § 4 uttagits, icke blifvit vid mönstringstillfället inställda, och aflemnas ej genast i deras ställe af kommunen andra hästar, som kunna godkännas, eger mönstringskommissionen inköpa eller, om tillfälle dertill ej yppas, låta, med biträde af kronobetjeningen, inom kommunen uttaga det bristande antalet hästar; skolande i förstnämnda fall det belopp, hvarmed de sålunda anskaffade hästarnes inköpspris kan komma att öfverstiga det pris, som i medeltal blifvit åsatt de från kommunen enligt § 4 uttagna hästar, ersättas staten af kommunen, mot godtgörelse af den hästegare, som genom försummelse att fullgöra stadgade föreskrifter kan anses vara till kommunens utgift vållande.

4. Med hästarne, som vid aflemmandet böra hafva skoningen i godt skick, skall ock följa: ryktdon, grimma, täcke af ylle, täckgjord, en omgång lösa hästskor och, der så ske kan, fodertornist samt dessutom foder för tre dygn.

§ 6.

Hästarne jemte de i § 5 omförmälda persedlar äfvensom fodret inlösas af staten mot ett pris, hvilket af mönstringskommissionen fastställes till det belopp, som motsvarar ej mindre hästarnes och persedlarnes samt fodrets fulla värde, än ock kostnaden för hästarnes inställande på mönstringsstället.

Kan militärpersonal ej infinna sig å mönstringsstället för hästarnes emottagande, utgår ersättning äfven för hästarnes förande derifrån till vederbörlig truppafdelning genom de aflemnandes försorg.

§ 7.

1. Sedan förordnad blifvit om krigsmagtens ställande på krigsfot, kan i kommunerna till inlösen för statens räkning uttagas det antal af der befintliga till krigsbruk tjenliga fordon, som, utöfver hvad förut finnes till krigsförvaltningens förfogande, är för krigsmagten erforderligt.

2. Med hvarje fordon skall, utom dess vanliga tillbehör, aflemnas seltyg.

3. Fordonens fördelning på kommunerna bestämmes hvar femte år af Konungen; och gälla beträffande fordonens uttagning och tillhandahållande äfvensom inlösningsprisets fastställande m. m. enahanda bestämmelser som i fråga om hästar.

§ 8.

1. De fastställda inlösningsprisen å aflemnade hästar och fordon med tillbehör betalas kontant å mönstringsställena eller, der så ej kan ske, genom af mönstringskommissionen utställda, tre månader efter utställandet till betalning förfallande anvisningar. Sådan anvisning löper med fem procent ränta från och med dagen för utställandet.

2. Anvisningarna inlösas å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagifvas.

§ 9.

Egare af häst eller fordon är berättigad att, efter krigsmagtens återgång till fredsfot, mot inlösningsprisets återbärande återfå aflemnad häst eller fordon.

§ 10.

De vidare bestämmelser, som för tillämpning af denna lag erfordras, utfärdas af Kongl. Maj:t.